

Arvoisat aluevaltuutetut!

8.3.2022

Hallintoylihoitajat ry:n ja hoitotieteen professorikunnan kannanotto koskien sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen hoitotyön johtamisen järjestämistä hyvinvointialueiden perustamisessa

Tällä kannanotolla hallintoylihoitajat ry ja hoitotieteen professorikunta haluavat tuoda esille, että hoitotyö on oma osaamisalansa ja hoitotyön johtaminen on osa monialaista johtamista. Hoitotyön opetus-, koulutus- ja tutkimustoiminnan sekä hoitohenkilöstön osaamisen ja voimavarojen johtaminen, valvonta ja vastuutehtävien jakautuminen tulee tapahtua hoitotyön johtajien johdolla sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisessä sekä tuottamisessa. Hoitotyön johtajien tulee olla edustettuina hyvinvointialueiden strategisen johtamisen tasolla.

Hallintoylihoitajat ry edustaa Suomen yliopistosairaaloiden erityisvastuualueella toimivia hoitotyön johtajia. Hoitotieteen professorikunta edustaa Suomen viittä yliopistoa. Sekä Hallintoylihoitajat ry, että hoitotieteen professorikunta näkevät uudistuksen ja sen tavoitteet tarpeellisena sosiaali- ja terveyspalvelujen integraation edistämiseksi palvelukokonaisuuksissa erityisesti asiakkaiden ja henkilöstön näkökulmasta.

Hoitotyön ja hoitohenkilöstön johtamisella sekä osaamisen ja voimavarojen oikealla kohdentamisella on merkittävä rooli, sillä hoitohenkilöstön määrä koko henkilöstöstä on perustasolla 60 % ja erikoissairaanhoidossa 55 %. Näkemyksemme mukaan hyvinvointialueiden ja yhteistyöalueiden sosiaali- ja terveydenhuollon kokonaisuuksissa on hoitotyön johdon vastuulle oleellisesti kuuluvia tehtäviä tutkimuksen, opetuksen, hoitotyön näyttöön perustuvan toiminnan sekä kehittämisen ja johtamisen osalta organisaatioiden eri tasoilla.

Sosiaali- ja terveysministeriön (STM) ohjauksessa toteutettava toiminta edellyttää toimenpiteitä kaikissa palvelujärjestelmän kokonaisuuksissa, jotta terveydenhuoltolain asettamat lakisääteiset velvoitteet ja vastuut toteutuvat myös hoitotyön osalta. Terveydenhuoltolaissa on nostettu keskeisesti esille potilaan hoidon laatu ja potilasturvallisuus, näyttöön perustuva toiminta, perusterveydenhuollon vahvistaminen, eri toimijoiden välinen yhteistyö sekä terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen. Näiden lakisääteisten tehtävien ja terveydenhuoltolain velvoitteiden toteuttaminen edellyttää toimintayksikön johtamisessa hoitotyön asiantuntemusta.

Laissa HE 241/2020 vp 2 luku, Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä, 8§ sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuusta määrätään, että sosiaali- ja terveydenhuollon johtamisessa on oltava monialaista asiantuntemusta, joka tukee laadukkaiden ja turvallisten palvelujen kokonaisuutta, eri ammattiryhmien yhteistyötä sekä hoito- ja toimintakäytännön kehittämistä. Tämän tulee toteutua johtamisen kaikilla tasoilla.

Suomalainen hoitotyö sekä hoitotieteellinen tutkimus ja opetus ovat kansainvälisesti arvostettuja ja hoitotyön johtajat, opettajat ja tutkijat ovat verkostoituneet kansainvälisesti alan organisaatioihin ja järjestöihin. Hallintoylihoitajat ry:n ja hoitotieteen professorikunnan näkemyksen mukaan myös jatkossa uusissa palvelurakenteissa hoitotyön johtamisen, opetuksen, tutkimuksen ja kehittämisen asema tulee varmistaa siten, että jatkossakin hyvinvointialueiden ja yhteistyöalueiden johtamisen ja hallinnon eri tasoilla on edellytykset toimia kansainvälisissä, EU-tasoisissa ja kansallisissa yhteistyökokouksissa ja verkostoissa (esim. STM, OKM, THL, Kuntaliitto, ENDA, WERN, JBI), joissa kokoontuu sosiaali- ja terveydenhuollon organisaatioiden eri tasojen hoitotyön johtajat ja tutkijat.

Tämä edellyttää edelleen yliopistojen professoreiden ja hoitotyön johtajien tiivistä yhteistyötä hoitotyön käytännön, opetuksen, tutkimuksen ja johtamisen korkean laadun ylläpitämiseksi. Tiivis yhteistyö yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen kanssa liittyen sosiaali- ja terveysalan opiskelijoiden ohjattuun harjoitteluun ja oppimisympäristöihin edellyttää vahvaa substanssialan johtamisosaamista, alueellista osaamis- ja koulutustarpeen ennakointikykyä sekä hoitohenkilöstön saatavuuden ja alan pito- ja vetovoimaisuuden vahvistamista niin alueellisesti kuin valtakunnallisestikin.

Lainsäädännön mukaan hyvinvointialue vastaa alueellaan tehtävälänsä sosiaali- ja terveydenhuollon koulutus-, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnasta sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Lisäksi hyvinvointialue koordinoi ja ohjaa palvelutuotannossa tapahtuvaa integroitua kehittämistyötä. Hyvinvointialue osallistuu kansalliseen ja alueelliseen sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämiseen ja yhteistyöhön. Osaamis- ja työvoimatarpeen arviointia ja ammatillisen osaamisen kehittämistä on tehtävä yhteistyössä yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja toisen asteen ammatillisten oppilaitosten kanssa sekä muiden koulutusviranomaisten, työvoimahallinnon ja maakunnan liittojen kanssa (HE 241/2020, Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä, 32§, 59 § ja 36§).

Katsomme, että edellä mainittu yhteistyö näyttää vaarantuneen osassa nykyisissä sosiaali- ja terveydenhuollon organisaatioissa, joissa hoitotyön johto ei enää johda oman alansa opetusta, tutkimusta ja kehittämistyötä, eikä hoitotyön johtajia ole organisaation ylimässä ja keskijohdossa. Myös hyvinvointialueiden valmistelussa (VATE) on ollut heikosti edustettuna hoitotyön johtajat ja asiantuntijat. Vaikuttavan, asiakaslähtöisen ja turvallisen hoitotyön toiminnan varmistamiseksi sote-uudistuksen lainsäädännössä ja tulevaisissa palvelurakenteissa tulee varmistaa, että hoitotyöllä on oma toiminnallinen vastuualue kansainvälisten mallien mukaisesti.

Eri palvelujärjestelmän osissa ja organisaatioissa hoitotyön johto tulee olla kaikilla organisaation tasoilla johtamassa ja vastaamassa osaltaan oman alan opetuksesta, tutkimuk-

sesta, kehittämisestä ja hoitotyöstä sekä hoitohenkilöstön johtamisesta. Hoitotyön asiantunteva johtaminen on edellytys inhimilliselle, laadukkaille, vaikuttaville ja asiakaslähtöisille palveluille sekä työn tuottavuuden kehittämiseksi.

Hallintoylihoitajat ry:n hallitus ja hoitotieteen professorikunta

Tuija Lehtikunnas

Heljä Lundgren-Laine

Maarit Palomaa

Marja Renholm

Kaija-Riitta Suonsyrjä

Arja Tuomaala

Lisbet Fagerström

Elina Haavisto

Arja Häggman-Laitila

Marja Härkänen

Katja Joronen

Mari Kangasniemi

Marja Kaunonen

Tarja Kvist

Maria Kääriäinen

Helena Leino-Kilpi

Kristina Mikkonen

Eija Paavilainen

Tarja Pölkki

Terhi Saaranen

Sanna Salanterä

Leena Salminen

Riitta Suhonen

Hannele Turunen

Maritta Välimäki

Katri Vehviläinen-Julkunen